

การพัฒนาทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้าน

The Development of Listening and Speaking Skills for Early Childhood
by Using Folk Tale-telling Activities.

รสสุคนธ์ แนนบุตร¹
ศรีกัญญาภัทสร รังษีบรรกุล²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้าน และเปรียบเทียบทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้าน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือนักเรียนระดับปฐมวัยปีที่ 2/1 ที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลนาสี อำเภอสวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 15 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ชนิด ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้าน และแบบประเมินทักษะการฟังและการพูดที่สร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test (Dependent Samples) ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านมีความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน ด้านการฟัง โดยภาพรวมหลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.28 ด้านการพูด โดยภาพรวมหลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.06 ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมโดยใช้นิทานพื้นบ้านด้านการฟัง การพูด สูงกว่าความสามารถทางภาษาก่อนการจัดกิจกรรมโดยใช้นิทานพื้นบ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน

คำสำคัญ: ทักษะการฟัง ทักษะการพูด การเล่านิทานพื้นบ้าน

Abstract

The purposes of this research were to study the development of listening and speaking skills of early childhood by using folk tale-telling activities. Then we compared listening skill and speaking skill of early childhoods before and after the activities. The sample group was the second year of early childhoods, 4-5 years old, in Childhood Development Center. Tambon

¹การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

²อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Na si, Suwanna Khuha District, Nongbua-Lamphu Province. There were 15 students, studied in the second semester of academic year 2010 by using purposive sampling method. The instruments used for data collection were 2 types: Lesson plan of folk tale-telling activities and The form of listening and speaking skills assessment. The statistics used to analyse the data were mean, Standard deviation and t-test dependent sample for hypothesis testing. The results of the findings were: The childhoods who had folk tales-telling activities, they were all good at language on listening and speaking skills. The means of all listening skills after the activities was 16.28. The means of all speaking skill after the activities was 17.06. The language ability of early childhood in listening and speaking skills after the activities was higher than before the activities (statistically significant on all aspects at the .01 level).

Keywords: Listening Skill, Speaking Skill, Folk Talk-telling.

บทนำ

มนุษย์ใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้สึกตลอดจนประสบการณ์ต่างๆ ซึ่งสามารถแสดงออกด้วยการใช้เสียง คำพูด ท่าทาง แล้วสื่อออกมาให้มีความหมายเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง ฉะนั้น การเรียนรู้ภาษาเริ่มมาจากการฟังและการพูดก่อนการอ่านและการเขียน ภาษายังเป็นเครื่องมือ อีกอย่างหนึ่งที่พัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคล เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการสื่อสารระหว่างบุคคล การอยู่ร่วมกันของมนุษย์ ไม่ว่าจะชาติใด สังคมใด ย่อมต้องมีภาษาเป็นเครื่องมือช่วยในการติดต่อ สื่อความหมายซึ่งกันและกัน บุคคลที่สามารถใช้ทักษะภาษาได้ดีกว่าย่อมดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุขและราบรื่น (บันลือ พฤษะวัน, 2543: 1) ภาษาจึงเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ที่ต้องอาศัยทักษะการฟัง การพูด ซึ่งเป็นพื้นฐานของการอ่านและการเขียน ดังนั้นการพัฒนา ภาษาควรเริ่มตั้งแต่เด็กปฐมวัยเพราะเด็กในวัย 2-7 ปี เป็นวัยที่พัฒนาการทางภาษา เจริญงอกงามอย่างรวดเร็ว (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551: 136) เด็กเรียนรู้ภาษาตามลำดับ ขั้นตอนพัฒนาการ เริ่มจากความคุ้นเคยจากการได้ยิน ได้ฟัง การพูดคุย สนทนา ทำให้พัฒนาการ ทางภาษาเจริญงอกงาม เด็กเริ่มเรียนจากภาษาง่ายๆ เรียนรู้การใช้คำศัพท์ด้วยการใช้ประโยค ครุสอนภาษาคนแรกของเด็กคือพ่อแม่ เสียงแรกที่เด็กได้ยินได้ฟังคือ เสียงจากพ่อแม่ การโต้ตอบของพ่อแม่ทำให้เด็กเรียนรู้ภาษา การพูดและสนทนากับเด็กคือการสร้างเสริม พัฒนาการทางภาษาให้กับเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ (2540: 9-12) การเรียนรู้ภาษาเป็นสิ่งจำเป็นผู้เกี่ยวข้องควร จัดประสบการณ์ที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้และการเรียนรู้ภาษาเป็นประเด็นที่ต้องพิจารณา นอกจากนั้นสิ่งที่ควรคำนึงถึงในการส่งเสริมทักษะทางภาษาให้กับเด็กปฐมวัย เพื่อ ให้เกิดขึ้นอย่างเต็มศักยภาพของเด็ก เพราะสภาพแวดล้อมที่ดีและเหมาะสมเป็นสิ่งจำเป็น

ให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีสำหรับเด็ก ดังนั้นการฟังการพูดจึงเป็นทักษะของพัฒนาการทางภาษา ในเด็กปฐมวัย (สิริมา ภิญญอนันตพงษ์, 2550: 110) ที่สำคัญการจัดประสบการณ์ให้เด็ก แต่ละวัยต้องจัดให้สอดคล้องกับอายุ ธรรมชาติและความต้องการของเด็ก ซึ่งมีความแตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรตระหนักถึงความสำคัญและจัดประสบการณ์เรียนรู้ทางภาษา ให้เหมาะสมกับเด็กในแต่ละวัย ซึ่งต้องอาศัยทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ เพียเจย์ ซึ่งกล่าวว่า เด็กปฐมวัยอายุ 2-7 ปี จัดอยู่ในขั้นพัฒนาทางขั้นคิดก่อนปฏิบัติการ เด็กเรียนรู้ จากการกระทำโดยอาศัยสื่อ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เพราะเด็กในวัยนี้ยังไม่พัฒนาถึงขั้นที่จะเข้าใจ เรื่องที่เป็นนามธรรมได้ต้องอาศัยสื่อที่เป็นรูปธรรม การพัฒนาความสามารถทางภาษาและการ สื่อสารของเด็กนอกจากพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมการสื่อสารเบื้องต้นจะส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีและรวดเร็วที่สุด การที่จะพัฒนาเด็กทุกๆ ด้านจำเป็นต้องมีภาษาเพื่อการสื่อสารที่จะเชื่อมโยงให้เกิดการเรียนรู้ ทั้งกระบวนการ คือความเข้าใจ การรับรู้ และการแสดงออกทางภาษาซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญจำเป็น ที่เด็กจะต้องได้รับการส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการในทักษะในทุกๆ ด้าน โดยใช้ภาษาเป็นสื่อ กลางนั่นเองกระบวนการพัฒนาการสื่อสารของเด็กนอกจากจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหรือเงื่อนไข ภายในตัวเด็ก ได้แก่ ระดับสติปัญญา ความสามารถในการเรียนรู้ หรือข้อจำกัดภายในตัวเอง และยังขึ้นอยู่กับองค์ประกอบภายนอก ได้แก่ อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม การจัดประสบการณ์ กระบวนการฝึกหัดที่ต้องอาศัยการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับลักษณะของเด็ก รวมทั้งเทคนิคและวิธีการให้แรงเสริมเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เด็กเกิดการตอบสนอง ต่อการฝึก (วรรณภา หารชุมพล, 2530: 1-2) เด็กวัย 2-5 ขวบ เป็นวัยแห่งความเจริญเติบโต ในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านภาษาและการสื่อสาร ซึ่งถ้าเด็กวัยนี้ได้รับการส่งเสริมทางภาษา และการสื่อสารอย่างเพียงพอจะทำให้การเรียนรู้ของเด็กพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว (วารภรณ์ รักวิชัย, 2538: 91) การศึกษาในปัจจุบันมุ่งให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข การสอนทักษะทางภาษาของครูปฐมวัยอาจสร้างความสุขในขณะที่เรียนให้นักเรียนได้ด้วยการนำ นิทานมาใช้ฝึกทักษะทางภาษา ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสนุกสนาน ส่งเสริมการคิด จินตนาการ และช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษาเด็กที่ฟังนิทานจะฝึกการจดจำความต่อเนื่องของเรื่อง ติดตามแนวความคิด ส่งเสริมให้มีความฉลาดในการฟัง การเรียนรู้คำใหม่จากนิทาน เด็ก มีโอกาสร่วมกิจกรรมทางภาษาทั้งการเล่าเรื่อง การสนทนา วิชาชีววิจารณ์ การฝึกพูดจากการ แสดงบทบาทในนิทาน การเล่นเกม และกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจอยากอ่านหนังสือเพื่อ จะได้อ่านนิทานได้ด้วยตัวเอง นอกจากนี้นิทานยังช่วยให้เด็กได้เลียนแบบในสิ่งที่ตั้งตามของนิทาน การเลียนแบบเสียง คำพูด ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้คำและภาษาพูดใหม่ๆ นิทานเป็นการ เพิ่มพูนคำศัพท์ เด็กคนใดที่ฟังนิทานมากเด็กคนนั้นก็ใช้คำศัพท์ที่ยากขึ้นและใช้ได้อย่าง หลากหลายเหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะเด็กได้เก็บสะสมทั้งคำศัพท์ และความคิดจากเรื่องราวที่ตน ได้ฟังมา เมื่อถึงคราวจะใช้ก็สามารถดึงออกมาใช้ได้ทันที (นิตยา ประพุดติกิจ, 2536: 14) กิจกรรมต่างๆ จากนิทานมีส่วนสำคัญในการช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของเด็กไป ในตัว การเล่านิทานที่บ้านอีสานเป็นอีกกิจกรรมที่น่าสนใจสำหรับเด็กเพราะนอกจากจะช่วย

โน้มน้าวใจให้เด็กรู้จักนิทานดีๆ ในท้องถิ่นและเป็นการเริ่มต้นปลูกฝังนิสัยรักการอ่านหนังสือแก่เด็กแล้ว การเล่านิทานพื้นบ้านอีสานยังเป็นการสร้างความเพลิดเพลินให้แก่เด็ก เด็กเกิดจินตนาการที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นที่พบเห็นในชีวิตประจำวันทำให้เด็กเกิดความคุ้นเคย สามารถคิดและติดตามเรื่องเล่าได้ตลอด รวมถึงการแสดงบทบาทสมมุติจากตัวละครในนิทาน เมื่อมีคำถามเด็กกล้าที่ถามหรือสนทนากับผู้เล่า ซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะทางการพูดของเด็กได้เป็นอย่างดีนิทานพื้นบ้านมีบทบาทสำคัญต่อการถ่ายทอดการเรียนรู้ เสริมสร้างบุคลิกภาพ มีพลังโน้มน้าวความคิด ทักษะคิด และพฤติกรรมของแต่ละบุคคล รวมทั้งมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์และสังคมในหลายด้าน (ประยูร ทรงศิลป์, 2542: 6) นิทานพื้นบ้านมีลักษณะเฉพาะที่เห็นเด่นชัด คือ เป็นเรื่องเล่าที่มีการดำเนินเรื่องอย่างง่ายๆ โครงเรื่องไม่ซับซ้อนวิธีการที่เล่าก็เป็นไปอย่างง่ายๆ ตรงไปตรงมา มักจะเริ่มเรื่องโดยการกล่าวถึงตัวละครสำคัญของเรื่อง ซึ่งอาจจะเป็นรุ่นพ่อ-แม่ของพระเอกหรือนางเอก แล้วดำเนินเรื่องไปตามเวลาปฏิทิน ตัวละครเอกพบอุปสรรคปัญหา แล้วก็ฟันฝ่าอุปสรรคหรือแก้ปัญหาหลั่งงไปจนจบเรื่อง ซึ่งมักจะจบแบบมีความสุข หรือสุขนาฏกรรม ถ้าเป็นนิทานคติ ก็มักจะจบลงว่า “นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า...” ถ้าเป็นนิทานชาดกก็จะบอกว่าตัวละครสำคัญของเรื่องในชาติต่อไป ไปเกิดเป็นใครบ้าง ถ้าเป็นนิทานปริศนาก็จะจบลงด้วยประโยค คำถาม ลักษณะของนิทานพื้นบ้าน (กุหลาบ มลลิกะมาส, 2529: 99-100) นิทานพื้นบ้านอีสานถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรม เป็นภูมิปัญญาทางภาษาที่บรรพบุรุษได้ถ่ายทอดกันมาด้วยปากต่อปากเป็นเวลาช้านาน การนำนิทานพื้นบ้านอีสานมาสอดแทรกในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นรูปแบบหนึ่งที่จะสามารถถ่ายทอดความรู้ความคิดให้กับเด็กได้ เนื้อหาสาระในนิทานที่มีลักษณะของตัวละคร เหตุการณ์ หรือพฤติกรรมเด่น แปลก สะดุดตาจะกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจ ตั้งใจฟัง ขณะเดียวกันเด็กจะได้เรียนรู้ภาษา วัฒนธรรมและจริยธรรมจากการฟังนิทาน เกิดความคิดความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของสิ่งต่างๆ เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ และพัฒนาสู่การเรียนรู้ภาษาต่อไป จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย (อายุ 4-5 ปี) โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านเป็นว่ามีผลต่อความสามารถในการใช้ทักษะการสื่อสารในด้านการฟัง การพูด ของเด็กหรือไม่เพียงใด ผลที่ได้รับจากการวิจัยจะเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาและทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัย อันเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาเด็กให้เกิดความพร้อม ตลอดจนเป็นการปูพื้นฐานทางภาษาเพื่อการเรียนรู้ในชั้นสูงต่อไปในอนาคต ทั้งนี้ การประเมินความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ในปีการศึกษา 2553 ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลนาสี พบว่าความสามารถด้านการฟังและการพูดยังไม่ผ่านจุดประสงค์ดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่รับผิดชอบสอนในระดับปฐมวัยจึงต้องการที่จะนำกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านมาใช้ในการพัฒนาทักษะด้านการฟังและการพูด เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีพัฒนาการทางภาษาที่ดีขึ้น ผลที่ได้รับจากการวิจัยจะเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย อันเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาเด็กให้เกิดความพร้อม ตลอดจนเป็นการปูพื้นฐานทางภาษาเพื่อการเรียนรู้ในชั้นสูงต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้าน
 2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้าน
- ### สมมติฐานการวิจัย
1. เด็กปฐมวัยมีทักษะการฟังก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านแตกต่างกัน
 2. เด็กปฐมวัยมีทักษะการพูดก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการทดลองแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) โดยประเมินก่อนเรียนด้วยแบบประเมินทักษะการฟังและการพูด จัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านเพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูด โดยใช้นิทานพื้นบ้าน รวมเวลา 12 วัน ทำการประเมินหลังเรียน โดยใช้แบบประเมินทักษะการฟังและการพูด และปฏิบัติเช่นเดียวกับการประเมินก่อนเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 ที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลนาสี อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนรวม 28 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2/1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลนาสี อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภูจำนวน 15 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นแผนการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับพัฒนาการทางภาษาด้านการฟังและการพูด จำนวน 12 แผน
2. แบบประเมินทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประเมินก่อนเรียนด้วยแบบประเมินทักษะการฟังและการพูด ดำเนินการโดยผู้วิจัย เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมสนทนาและเล่านิทาน โดยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการถามและตอบ บรรยายภาพ เล่าเรื่อง เป็นต้น

2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านเพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูด โดยการใช้นิทานพื้นบ้าน ในเวลาของการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เป็นเวลา 30 นาที ในวันจันทร์ พุธ วันศุกร์ ภายใน 4 สัปดาห์ รวมเวลา 12 วัน

3. ทำการประเมินหลังเรียน โดยใช้แบบประเมินทักษะการฟังและการพูด และปฏิบัติเช่นเดียวกับการประเมินก่อนเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบประเมินทักษะการฟังและการพูด ของเด็กปฐมวัย โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เปรียบเทียบคะแนนด้านการฟัง การพูด ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านโดยการทดสอบค่าที่แบบสองกลุ่มที่ไม่เป็นอิสระจากกัน โดยใช้ t-test (Dependent Samples)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบประเมินทักษะของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้าน ด้านการฟังและการพูด สรุปได้ดังนี้

1.1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแบบประเมินทักษะของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้าน ด้านการฟัง โดยภาพรวมหลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.28 สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมคือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.94 และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน ทั้งด้านการตอบคำถาม การเข้าใจความหมายของคำและการปฏิบัติตามคำสั่ง พบว่า มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนแบบประเมินความสามารถทางการสื่อสารด้านการฟังของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

1.2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนประเมินทักษะของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้าน ด้านการพูด โดยภาพรวมหลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.06 สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมคือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.80 และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน ทั้งด้านการออกเสียงพูด การเล่าเรื่องจากภาพ และการสนทนาถ่ายทอดเรื่องราว พบว่ามีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนแบบประเมินความสามารถของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

2. ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการการสื่อสารด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้าน ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม สรุปได้ ดังนี้

2.1 ความสามารถของเด็กปฐมวัยที่ใช้กิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้าน ด้านการฟัง โดยภาพรวม หลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าพัฒนาการการสื่อสารด้านการฟังก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พัฒนาการทางการฟังด้านการเข้าใจความหมายของคำ การตอบคำถาม และการปฏิบัติตามคำสั่งหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าความสามารถทางการฟังก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

2.2 ความสามารถของเด็กปฐมวัยที่ใช้กิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้าน ด้านการพูด โดยภาพรวมความสามารถด้านการพูดหลังการจัดกิจกรรม สูงกว่าความสามารถด้านการพูดก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัย ด้านการออกเสียง การเล่าเรื่องจากภาพ การสนทนา ถ่ายทอดเรื่องราว หลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าความสามารถทางการสื่อสารด้านการพูดก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยโดยรวม พบว่า ความสามารถด้านการฟัง และด้านการพูดของเด็กปฐมวัยโดยรวมและรายด้านสูงขึ้น ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก เพราะการใช้กิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านเป็นการจัดประสบการณ์ตรงที่เปิดโอกาสให้เด็กแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางภาษา เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระในสภาพการณ์ที่เป็นจริง จากการได้ฟังเนื้อหานิทานพื้นบ้าน ทำให้จำง่าย เข้าใจความหมายของคำ และยังได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินอีกด้วย นับเป็นการเพิ่มเติมประสบการณ์การเรียนรู้ทางภาษาให้กับเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551: 146) ได้กล่าวว่า การฟังของเด็กเป็นการรับรู้เรื่องราวด้วยประสาทสัมผัสทางหูที่เด็กสะสมและนำไปสร้างเสริมพัฒนาการทางภาษามากกว่าการใช้เพื่อพัฒนาปัญญา เด็กจะเก็บคำพูด จังหวะเรื่องราวจากสิ่งที่ฟังมาสานต่อเป็นคำศัพท์เป็นประโยคที่ถ่ายทอดไปสู่การพูด ถ้าเรื่องราวที่เด็กได้ฟังมีความชัดเจนง่ายต่อการเข้าใจเด็กจะได้คำศัพท์และมีความสามารถเพิ่มขึ้น จากการให้เด็กฟัง จะเห็นได้ว่าการเปิดโอกาสให้เด็กพูดในสิ่งที่ชอบด้วยคำพูดของตนเอง หรือพูดเรื่องราวจากประสบการณ์เดิม จะช่วยส่งผลให้เด็กเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไรก็ตามการวิจัยครั้งนี้พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้าน มีพัฒนาการด้านการฟังและการพูดโดยรวมสูงขึ้น แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านการฟังและการพูดได้เป็นอย่างดี ฉะนั้นครูจึงมีบทบาทสำคัญช่วยในการกระตุ้น คอยชี้แนะ ชมเชยให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระในด้านการฟังและการพูด โดยจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้ ตามความสนใจของเด็กจะช่วยส่งผลให้การเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับ สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2550) ที่กล่าวมา การส่งเสริมและการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กเป็นสิ่งจำเป็นในการเป็นแรงเสริมให้เกิดการเรียนรู้สำหรับเด็ก เนื่องจากเด็กเริ่มเรียนรู้ภาษาจากการฟังแล้วเลียนแบบเสียง

มาเป็นภาษาพูด จะเห็นได้ว่า การฟังและการพูดเป็นทักษะทางภาษาที่มีความสำคัญ ถ้าเด็กได้รับการฝึกฝนและการแนะนำอย่างถูกต้องเหมาะสม เด็กจะมีความสามารถด้านการฟังและการพูดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาของดวงสม ศรีไสคำ (2552: 70-71) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านที่มีต่อพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม การวิจัยในครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านที่มีต่อพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และเพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านที่มีต่อพัฒนาการทางภาษาด้านการพูด กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกกลุ่มที่มีปัญหาการพูดล่าช้า ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านที่มีต่อพัฒนาการทางภาษาด้านการพูด ของนักเรียนอนุบาลปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.77/88.33 2) ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านที่มีต่อการพัฒนาทางภาษาด้านการพูด ชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.7558 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของและสอดคล้องกับ นงลักษณ์ กันปัญญา (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยโดยใช้หนังสือภาพประกอบการเล่าเรื่อง หน่วยเที่ยวสวนสะออน โดยใช้กระบวนการปฏิบัติการ ของ Kemmis และ Mc Taggart ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติการตามแผน ขั้นการสังเกตและขั้นสะท้อนผลงาน การปฏิบัติตามวงจรปฏิบัติการ 2 วงจร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนร่วมกิจกรรมด้วยความกระตือรือร้น สนุกสนานกับกิจกรรมที่ทำ แต่มีนักเรียนบางคนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่ตอบคำถามครู และนักเรียนส่วนใหญ่ไม่กล้าทำกิจกรรมรายบุคคล คือ ไม่กล้าออกมาหน้าชั้นเรียนในขั้นการสะท้อนการดำเนินการพัฒนาในวงจรปฏิบัติการที่ 2 พบว่า นักเรียนเกิดความมั่นใจในการแสดงออก

2. การเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้าน พบว่า ความสามารถทางการสื่อสารด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ใช้กิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณญา เพิ่มพิรพัฒน์ (2548: 81-84) ได้ศึกษาพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ใช้นิทานพื้นบ้านเป็นสื่อเสริมประสบการณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ใช้นิทานพื้นบ้านเป็นสื่อเสริมประสบการณ์ในด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถทางการศึกษาของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์ ในด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน สูงกว่าความสามารถทางภาษาก่อนการจัดประสบการณ์ โดยใช้นิทานพื้นบ้านเป็นสื่อเสริมประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน อาจเนื่องมาจาก

2.1 การจัดกิจกรรมโดยใช้นิทานเป็นสื่อกลาง เป็นการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ อารมณ์ ความรู้สึก ความสนใจ ประสบการณ์ ทักษะคิดและค่านิยมที่เหมาะสมสำหรับเด็ก ช่วยให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน ส่งเสริมความคิดจินตนาการและพัฒนาการทางภาษาของเด็กได้ เพราะนิทานเป็นสิ่งที่เด็กชื่นชอบ เนื้อเรื่องในนิทานจะช่วยให้เด็กตั้งใจฟัง มีสมาธิ มีอารมณ์คล้อยตามเรื่องราว ทำให้เด็กได้เรียนรู้คำศัพท์ในการใช้ภาษา ในการเล่าเรื่องในบทสนทนาต่างๆ รู้จักสังเกตรายละเอียดต่างๆ ของภาพประกอบนิทานและหาความหมายจากภาพ เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถในการฟัง การพูด การฟังนิทานถือเป็นประสบการณ์ที่น่าสนใจสำหรับเด็กทั้งนี้เพราะนิทานเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ประสบการณ์อื่นที่นอกเหนือจากประสบการณ์ที่ได้รับ การเล่านิทานให้เด็กฟังอย่างสม่ำเสมอเป็นการจัดสิ่งแวดล้อมให้เด็กได้มีโอกาสอ่าน เขียน พูด และฟัง ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาและพัฒนาความต้องการในการเรียนรู้ของเด็ก (นภเนตร ธรรมบวร, 2544: 222-223)

2.2 เนื้อเรื่องของนิทานพื้นบ้านที่สอดคล้องกับความสนใจของเด็ก เด็กอายุ 4-6 ปี ชอบฟังนิทานเกี่ยวกับสัตว์วิเศษ สัตว์พูดได้ การนำเนื้อเรื่องที่เหมาะสมกับวัย ได้รับความสนใจของเด็ก ใช้ภาษาต่างๆ มีบทสนทนาของตัวละครที่อาจให้เด็กสมมติเป็นตัวแทนได้ ทำให้เด็กเกิดความสนุกสนานตื่นเต้น สร้างความสนใจให้ติดตามและจินตนาการตามเสียงท่าทางของครู จึงเป็นส่วนช่วยกระตุ้นให้เด็กแสดงความรู้สึกความคิดเห็น (ฉวีวรรณ กินาวงศ์, 2533: 104) และ (สัดหพัฒน์ อรุณอารี, 2542: 25-27) ที่กล่าวว่าในเนื้อเรื่องของนิทานที่มีตัวละครคุยกันการใช้บทสนทนาและให้เด็กมีส่วนร่วมในการเล่านิทานจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของเด็กได้

2.3 สื่อประกอบการเล่านิทานพื้นบ้าน เป็นแผนภาพประกอบสีสันทันตึงชัดเจน สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ขนาด 15x22 นิ้ว มีภาพตามลำดับเนื้อเรื่องของนิทานพื้นบ้านตอนสำคัญๆ ทำให้เด็กมองเห็นภาพตามเนื้อเรื่อง ช่วยสื่อความหมายจากสิ่งที่ เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม ทำให้เด็กเกิดความคิดความเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับแนวคิดของสุพรรณพรพรรณ ดันติผลผล (2527: 41) ที่กล่าวว่ารูปภาพสามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก ซึ่งภาพที่เหมาะสมสำหรับเด็กควรเป็นภาพที่เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน ภาพมีขนาดใหญ่ สะดุดตา นอกจากนี้ยังพบว่าการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปภาพเป็นสื่อสอดคล้องกับแนวคิดของ Lodo ที่กล่าวว่าการเรียนรู้ของเด็กควรใช้รูปภาพประกอบเพื่อให้เด็กเข้าใจความหมายไปในตัว (กิตติมา บุญยศ, 2545: 97) รูปภาพจึงเป็นสื่อที่ใช้ได้ผลดีกับเด็กช่วยให้เด็กเกิดประสบการณ์ใหม่ที่กว้างขวาง ส่งเสริมความคิดจินตนาการและพัฒนาการทางภาษาของเด็กได้เป็นอย่างดี

2.4 บรรยากาศการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เด็กได้สนทนา แสดงความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงบทบาทสมมติเลียนแบบกิริยาท่าทางของตัวละคร จะสามารถกระตุ้นให้เด็กแสดงความสุข สนุกสนานในการเรียนซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ภาษาของเด็ก การจัดบรรยากาศให้เด็กได้เล่นบทบาทสมมติ ช่วยให้เด็กได้แสดงออกถึงสิ่งที่ตนรับรู้และมีประสบการณ์รวมตลอดถึงช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาและภาษาแก่เด็ก

ข้อเสนอแนะ

1. ก่อนนำแผนการจัดกิจกรรมไปใช้ ครูผู้สอนควรศึกษาแผนการจัดกิจกรรมโดยละเอียด เพื่อที่จะได้นำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง รวมถึงการเตรียมสื่อประกอบการจัดประสบการณ์ไว้ล่วงหน้า ซึ่งจะส่งผลให้การจัดประสบการณ์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ครูผู้สอนควรมีการปรับเวลาในการจัดกิจกรรมให้มีความยืดหยุ่นได้ เนื่องจากกิจกรรมเสริมประสบการณ์ใช้เวลาค่อนข้างมาก เป็นกิจกรรมที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางจำเป็นต้องให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมมากที่สุดจึงต้องใช้เวลามาก

3. ครูผู้สอนสามารถนำกิจกรรมไปจัดเสริมประสบการณ์กับเด็กทั่วไปได้ โดยอาจแบ่งกลุ่มและให้ตัวแทนแสดงความคิดเห็น และอาจปรับเปลี่ยนประเมินพัฒนาการหรือเพิ่มแบบทดสอบมาวัดพัฒนาการของผู้เรียนก็ได้

เอกสารอ้างอิง

- กิตติมา บุญยศ. (2545). การสอนภาษาไทยแบบองค์รวมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. วิทยานิพนธ์ คศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เบริน-เบส บั๊กส์.
- กุลลาบ มัลลิกะมาส. (2529). วรรณคดีวิจารณ์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ฉวีวรรณ กิยาวงค์. (2533). การศึกษาเด็ก. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ดวงสมร ศรีไสคำ. (2552). ผลของกิจกรรมการเล่นิทานพื้นบ้านที่มีต่อพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นงลักษณ์ กันปัญญา. (2549). การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย โดยใช้หนังสือภาพประกอบ การเล่าเรื่อง หน่วยเที่ยวสวนสะออน. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2544). การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตยา ประพฤติกิจ. (2536). การพัฒนาเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานศึกษานิเทศก์.
- บันลือ พฤษะวัน. (2543). วรรณกรรมสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- ประยูร ทรงศิลป์. (2542). การศึกษาวิเคราะห์ตำนานและนิทานพื้นบ้านเขมรภาคที่ 1-9. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏธนบุรี.

- วรรณภา หารชุมพล. (2530). การฟังเข้าใจภาษาของเด็กไทยอายุระหว่าง 5 ปี ถึง 6 ปี 11 เดือน ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาความผิดปกติของการสื่อความหมาย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วารภรณ์ รักวิจัย. (2538). การศึกษาก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สันหพัฒน อรุณธำรี. (2542). นิทานสำหรับเด็กปฐมวัยโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย. ภูเก็ต: สถาบันราชภัฏภูเก็ต.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2550). หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุพรรณพรณ ดันติผลาผล. (2527). การศึกษาชุดสื่อประสม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2540). การจัดประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- อรัญญา เพิ่มพีรพัฒน์. (2548). การศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ใช้ิทานพื้นบ้านเป็นสื่อเสริมประสบการณ์. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.